

Kontrollutvalget (E)

Deres referanse:	Vår referanse:	Saksbehandler:	Tlf.:	Dato:
	14/01010-3	Arve Alstad	+47 23486817	16.01.2015
	Revisjonsref.:			Arkivkode:
	Skriv inn.			126.2.2

OPPFØLGING ETTER RAPPORT 19/2011 EIERSTYRING OG SELSKAPSLLEDELSE I RUTER AS OG RAPPORT 1/2013 INTERNKONTROLL MED ANSKAFFELESOMRÅDET I RUTER AS

Saken gjelder:

I tråd med kontrollutvalgets vedtak 26.08.2014 (sak 70) har Kommunerevisjonen gjennomført en oppfølgingsundersøkelse etter rapport 19/2011 *Eierstyring og selskapsledelse i Ruter AS*. I tillegg gjøres det rede for iverksatte tiltak og tiltak under arbeid i Ruter AS etter rapport 1/2013 *Internkontroll med anskaffelsesområdet i Ruter AS*.

Undersøkelsene faller inn under fokusområdene virksomhetsstyring og investeringskontroll, anskaffelser og kontraktsoppfølging i *Overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon 2012–2016* (sak 165) og *Plan for selskapskontroll 2012–2016* (sak 164) som bystyret behandlet 13.06.2012.

Ved oppfølging av rapport 19/2011 ble det innhentet beskrivelser og dokumentasjon av iverksatte tiltak fra Byrådsavdeling for miljø og samferdsel og selskapet. I tillegg har Kommunerevisjonen tatt utgangspunkt i arbeid utført av Ernst & Young, rapportert 18.08.2014 til Ruter AS. Ved oppfølging av rapport 1/2013 har Kommunerevisjonen lagt nevnte rapport fra Ernst & Young til grunn. Rapporten presenterer status for totalt 76 anbefalinger og tiltak til forbedring av internkontrollen i Ruter AS.

Oppfølgingsundersøkelsen viser at Byrådsavdeling for miljø og samferdsel og Ruter AS har iverksatt alle varslede tiltak etter rapport 19/2011. Byrådsavdelingen hadde blant annet utarbeidet en eierstrategi og selskapet hadde gjennomgått det etiske regelverket og opprettet en varslingsordning. Styret har årlig behandlet rapporter om internkontroll.

Rapporten fra Ernst & Young viser at Ruter AS har arbeidet med sikte på å implementere samtlige av Kommunerevisjonens anbefalinger etter rapport 1/2013. I hovedsak synes aktuelle tiltak å være iverksatt, mens etableringen av en kontrollfunksjon for etterlevelse av den nye innkjøpsveilederen og revideringen av økonomihåndboken fremdeles gjensto.

Ernst & Young trakk i sin rapport en positiv konklusjon om selskapets internkontroll. Ernst & Young viste samtidig til at den planlagte ISO-sertifiseringen av Ruter AS ville skjerpe kravene til dokumentering av prosesser og kontrollhandlinger.

Saksfremstilling:

1. Rapport 19/2011 *Eierstyring og selskapsledelse i Ruter AS*

1.1 *Hovedundersøkelsen*

I rapport 19/2011 *Eierstyring og selskapsledelse i Ruter AS* undersøkte Kommunerevisjonen Oslo kommunes eierstyring av Ruter AS, samt den interne styringen i selskapet, med vekt på styrets ansvar. Kommunerevisjonen konkluderte med at styringsforholdene i Ruter AS var preget av at Oslo kommune har flere roller overfor selskapet, at Oslo kommune har hatt en tett oppfølging av Ruter AS både som eier og tilskuddsyter. Kommunerevisjonen konkluderte videre med at styret i selskapet i all hovedsak hadde ivarettatt sitt forvaltnings- og tilsynsansvar i tråd med aksjelovens krav.

Kommunerevisjonen pekte videre på noen forbedringspunkter, blant annet at Oslo kommune ikke hadde utarbeidet en egen eierstrategi for selskapet. Det var ikke oppnevnt og benyttet valgkomité ved valg av styremedlemmer i 2010 og 2011, slik vedtektene krevde. Det var videre svakheter ved styrets protokollering av viktige spørsmål og innspill og ved styrets gjennomgang av selskapets samlede system for internkontroll og risikostyring.

I sin uttalelse til rapporten skrev Byrådsavdeling for miljø og samferdsel at følgende tiltak ville bli iverksatt

- utarbeidelse eierstrategi for Ruter AS
- etablering av valgkomité
- mer presise protokoller fra generalforsamlingene

Byrådsavdelingen viste for øvrig til at aksjonæravtalen allerede hadde blitt revidert og at Kommunerevisjonens vurderinger var nyttige i den prosessen.

I sin uttalelse til rapporten skrev styret i Ruter AS at styret ville

- umiddelbart etablere en styreinstruks i tråd med aksjeloven
- fastsette møtekalender med oversikt over hvilke saker som skal tas opp på de forskjellige styremøtene
- behandle internkontroll og risikostyring for et samlet Ruter AS i forbindelse med årsregnskapet
- etablere instruks for daglig leder
- sørge for årlige evaluering av styrets arbeid
- ta inn i årsberetningen en samlet redegjørelse for styring og ledelse av selskapet
- ta initiativ til revidering av de etiske retningslinjene hvert annet år
- etablere en varslingsordning
- ta opp diskusjon om protokollering av vedtakene i styremøtene vedrørende ytterligere detaljering
- ta initiativ til at kjørerregler/retningslinjer for kontakt med eierne blir vurdert annethvert år

1.2 Behandling av rapport 19/2011 i kontrollutvalget og samferdsels- og miljøkomiteen

Kontrollutvalget behandlet saken i møte 13.12.2011 (sak 108) og vedtok følgende:

Kontrollutvalget har ved behandling av rapport 19/2011 Eierstyring og selskapsledelse i Ruter As merket seg at Oslo kommune har hatt en tett oppfølging av selskapet både som eier og tilskuddsyter. I den forbindelse er det viktig med klar rolleforståelse og ryddighet i styringen av selskapet. Eierstrategien for selskapet forelå ikke som eget dokument. Det var heller ikke oppnevnt og benyttet valgkomité ved valg av styremedlemmene i 2010 og 2011, slik vedtektene krever.

Utvalget ser at styret i selskapet i all hovedsak har ivaretatt sitt forvaltnings- og tilsynsansvar i tråd med aksjelovens krav, men at styret i enkelte saker bør legge vekt på å protokollere viktige spørsmål og innspill for å dokumentere at tilsynsansvaret er tilstrekkelig ivaretatt, samt foreta en årlig gjennomgang av selskapets system for internkontroll og risikostyring for hele virksomheten.

Kontrollutvalget merker seg videre at Byrådsavdeling for miljø og samferdsel og styret i Ruter As varsler relevante tiltak i forhold til Kommunerevisjonens anbefalinger.

Kontrollutvalget tar for øvrig rapport 19/2011 Eierstyring og selskapsledelse i Ruter As til orientering.

Saken oversendes samferdsels- og miljøkomiteen.

Samferdsel- og miljøkomiteen behandlet rapporten i møtet 11.01.2012 (sak 6). Komiteen sluttet seg enstemmig til kontrollutvalgets vedtak. Saken ble avsluttet i samferdsel- og miljøkomiteen

1.3 Kommunerevisjonens oppfølging etter rapport 19/2011

Problemstillingen har vært:

- Har Byrådsavdeling for miljø og samferdsel og Ruter AS iverksatt tiltak i tråd med det som ble varslet og i tråd med politiske føringer etter hovedundersøkelsen?

Byrådsavdelingen og Ruter AS har framlagt dokumentasjon som viser byrådsavdelingens og selskapets arbeid med meldte tiltak etter hovedundersøkelsen. Faktabeskrivelsen er i det følgende basert på mottatte redegjørelser og oversendt dokumentasjon, herunder undersøkelse av internkontrollen i selskapet utført av Ernst & Young i 2014.

1.4 Byrådsavdelingens oppfølging etter rapport 19/2011

Byrådsavdelingen redegjorde for og dokumenterte følgende gjennomførte tiltak:

- Eierstrategi ble utarbeidet av Oslo kommune og Akershus fylkeskommune 13.06.2013 og ble godkjent av Oslo kommune v/byråden for miljø- og samferdsel 26.09.2013. Eierstrategien ble lagt fram på generalforsamling 28.04.2014.
- Valgkomite er opprettet i henhold til vedtektenes § 8.
- Byrådsavdelingen og selskapet hadde etter rapport 19/2011 gjennomgang av protokollene fra generalforsamlingene. Etter byrådsavdelingens vurdering ivaretar nå protokollene aksjelovens krav til protokollering av generalforsamlingens beslutninger.

Byrådsavdelingen viste for øvrig til følgende iverksatte tiltak:

- I eierstrategien går det fram at de etiske reglene i selskapet skal være minst tilsvarende Oslo kommunes etiske regelverk, jf. nye etiske regler for Ruter AS med datterselskaper vedtatt på styremøte 26.08.2014.

- Når det gjelder rollene som henholdsvis eier og tilskuddsyter, viste byrådsavdelingen til at dette ivaretas av ulike saksbehandlere. Når det gjaldt eierrollen, viste byrådsavdelingen til eierstrategien hvor eiers mål og styring framgår. Eierstrategien skal evalueres hvert 4. år. Rollen som tilskuddsyter ivaretas formelt gjennom leveranseavtaler med selskapet der oppgaver relatert til tilskuddet og oppfølging av dette framgår.
- Byrådsavdelingen satte økt fokus på kollektivselskapenes internkontroll i forbindelse med korrupsjonssaken som startet i Unibuss og viste til brev av 18.11.2011. I dette brevet vises det til kommunens anskaffelsesstrategi om utarbeidelse av et internkontrollsystem for å forebygge muligheter for korrupsjon og mislighold. Ruter AS orienterer byrådsavdelingen jevnlig om arbeidet med internkontrollen og selskapets oppfølging av Ernst & Youngs undersøkelse av internkontrollen fra 2014 (mer om dette under).

1.5 Ruter AS' oppfølging etter rapport 19/2011

Styret i Ruter AS redegjorde for oppfølging av meldte tiltak i rapport 19/2011.

Kommunerevisjonen fikk overlevert dokumentasjon som viser oppfølging av tiltakene. Styret meldte følgende:

- Styreinstruks ble vedtatt i styremøte 14.02.2012.
- Plan for styrets arbeid blir behandlet i styremøte i november/desember hvert år. Planen inneholdt en oversikt over hvilke saker som skulle behandles på de ulike styremøtene kommende år. Styret vedtok planen for 2015 i styremøte 28.10.2014.
- Styret behandler årlig rapport om internkontroll i forbindelse med årsregnskapet. Ruter AS var i ferd med å ferdigstille et arbeid med å integrere risiko i selskapets mål- og styringshierarki. Risiko ville etter dette bli rapportert kvartalsvis til styret i selskapets mål- og risikorapport.
- Instruks for daglig leder ble vedtatt i styremøte 14.02.2012.
- Styret gjennomførte i 2014 en evaluering av arbeidet i 2013.
- Selskapet utarbeidet årlig en redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse med utgangspunkt i «Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse» (NUES) og gjenga dette i selskapets årsrapport.
- De etiske reglene ble revidert og vedtatt av styret 26.08.2014. Alle ansatte hadde gjennomgått dilemmatrening, med bistand fra Ernst & Young.
- Selskapet har etablert en varslingstjeneste for ansatte i selskapet og hos leverandører. Det var også etablert et varslingsråd som skal behandle alle varslingssaker og det er utarbeidet *Handlingsregler for Ruters leverandører* basert FNs Global Compact prinsipper.
- Styret hadde besluttet å protokollere styrevedtakene mer utfyllende og viste til tre protokoller for 2014.
- Det var utarbeidet retningslinjer for kontakten med eierne. Disse ble tatt til etterretning av styret i møte 14.02.2014.

Styret viste for øvrig til at:

- Ruter AS i 2015 ville begynne arbeidet med å ISO-sertifisere selskapet. Noen av forbedringsforslagene i Ernst & Youngs rapport av 18.08.2014 vil i den sammenheng vil bli fulgt opp.
- I tillegg til revidering av selskapets etiske regelverk var det ansatt en juridisk direktør som har ansvaret for oppfølging av regeletterlevelse og etikk som en av sine oppgaver.

1.6 Oppsummering av status for tiltak etter Kommunerevisjonens rapport 19/2011

Oppfølgingsundersøkelsen viser at Ruter AS og Byrådsavdeling for miljø og samferdsel har iverksatt alle varslede tiltak etter rapport 19/2011. Byrådsavdelingen hadde blant annet utarbeidet en eierstrategi. Selskapet hadde gjennomgått det etiske regelverket, opprettet en varslingsordning og ansatt en juridisk direktør som har ansvaret for oppfølging av regeletterlevelse og etikk som en av sine oppgaver.

2. Rapport 1/2013 Internkontroll med anskaffelsesområdet i Ruter AS

2.1 Hovedundersøkelsen

Oppfølgingsundersøkelsen etter Kommunerevisjonens rapport 1/2013 *Internkontroll med anskaffelsesområdet i Ruter AS* er basert på Ernst & Youngs revisjon av internkontrollen i Ruter AS. Rapporten etter revidert internkontroll er datert 18.08.2014. I forkant av at kontrollen ble gjennomført ble Kommunerevisjonen forespurt om å gi innspill til undersøkelsen. Kommunerevisjonen formidlet synspunkter på hva som burde kontrolleres på innkjøpsområdet og aktuelle kontrollpunkter ble innarbeidet i Ernst & Youngs kontrollopplegg. Med utgangspunkt i arbeidet utført av Ernst & Young har Kommunerevisjonen ikke funnet det påkrevd å iverksette egne undersøkelser som grunnlag for en redegjørelse for status for iverksatte tiltak hos Ruter AS etter Kommunerevisjonens hovedundersøkelse.

Rapport 1/2013 var resultatet av en utvidet selskapskontroll (forvaltningsrevisjon) av internkontrollen med anskaffelser i Ruter AS, med vekt på risikoen for misligheter. Undersøkelsen var basert på Kommunerevisjonens egne kontroller, men også på rapporterte undersøkelser ved Ernst & Young og BDO i 2012.

Kommunerevisjonen mente at internkontrollen og risikostyringen av anskaffelsesområdet i Ruter AS var mangelfull noe som ga økt risiko for uregelmessigheter og misligheter. En positiv utvikling kunne imidlertid leses av selskapets statusrapportering for tiltak per oktober 2012.

Fra anbefalingene til Ernst & Young valgte Kommunerevisjonen å løfte fram at Ruter AS burde etablere et rammeverk for risikostyring og et system for internkontroll. Kommunerevisjonens supplerende kontroller viste at det som viktigste tiltak var behov for å sette trykk på etablering og implementering av et robust kvalitetssikringsregime på innkjøpsområdet.

Ruter AS varslet relevante tiltak i sin tilbakemelding på Kommunerevisjonens rapport.

2.2 Behandlingen av rapport 1/2013 i kontrollutvalget og samferdsels- og miljøkomiteen

Rapport og sak til kontrollutvalget ble datert 13.02.2013.

04.04.2013 (sak 22) sluttbehandlet kontrollutvalget Ruter-rapporten og vedtok følgende:

Kontrollutvalget merker seg at det i rapport 1/2013 *Internkontroll med anskaffelsesområdet i Ruter AS* er pekt på mangelfull internkontroll og risikostyring, herunder blant annet manglende dokumentert kvalitetssikringsregime for innkjøp. Utvalget peker videre på at det er et lederansvar å sørge for at selskapet har gode rutiner og at disse følges. Det er også et lederansvar å se til at bedriften har nok kompetanse til å unngå at enkeltpersoner får definisjonsmakt innafor store innkjøpsområder.

Kontrollutvalget merker seg også at Ruter AS har iverksatt et omfattende arbeid med sikte på bedre internkontrollen og risikostyringen i selskapet. Kontrollutvalget mener at det er av vesentlig betydning for god internkontroll med anskaffelser at Ruter AS fremover sørger for en effektiv implementering av varslede forbedringstiltak.

Kontrollutvalget noterer seg at Byrådsavdeling for miljø og samferdsel forventer oppfølging av internkontrollen fra styrets side, samt at avdelingen selv i eierbrev til selskapet ber om særskilt fokus på anskaffelsesområdet.

Kontrollutvalget ber om å bli holdt orientert om politiets etterforskning av misligheter i kollektivbedriftene. Utvalget ber om at Kommunerevisjonen kommer tilbake med forslag til en eventuell oppfølgingsundersøkelse.

Saken sendes samferdsels- og miljøkomiteen.

Samferdsels- og miljøkomiteen hadde rapporten til behandling fram til 22.01.2014 (sak 3). Komiteens vedtak var som følger:

Samferdsels- og miljøkomiteen merker seg at det i rapport 1/2013 Internkontroll med anskaffelsesområdet i Ruter AS er pekt på mangelfull internkontroll og risikostyring, herunder blant annet manglende dokumentert kvalitetssikringsregime for innkjøp.

Samferdsels- og miljøkomiteen merker seg også at Ruter AS har iverksatt et omfattende arbeid med sikte på å bedre internkontrollen og risikostyringen i selskapet.

Samferdsels- og miljøkomiteen mener at det er av vesentlig betydning for god internkontroll med anskaffelser at Ruter AS fremover sørger for en effektiv implementering av varslede forbedringstiltak.

Samferdsels- og miljøkomiteen noterer seg at Byrådsavdeling for miljø og samferdsel forventer oppfølging av internkontrollen fra styrets side, samt at avdelingen selv i eierbrev til selskapet ber om særskilt fokus på anskaffelsesområdet.

Saken avsluttes i komiteen.

I tillegg til vedtaket i komiteen ble følgende merknader og flertallsmerknad protokollert:

Komiteen viser til kommunerevisjonens arbeid med saken og til den mottatte BDO-rapporten. Komiteen har merket seg Ernst & Youngs og BDOs 67 forbedringspunkter og at Kommunerevisjonen viser at det er behov for å sette trykk på etablering og implementering av et robust kvalitetssikringsregime på innkjøpsområdet i Ruter AS. Komiteen merker seg at Ruter har varslet tiltak som er relevante i forhold til Kommunerevisjonens anbefalinger og at iverksettelsen vil skje samtidig med implementeringer av de forbedringspunktene som ble foreslått av Ernst & Young og BDO.

Komiteen har også merket seg at Ruter har tatt sikte på å gjennomføre tiltakene ved årsskiftet 2013/14.

Komiteen viser også til at kontrollutvalget har merket seg at Ruter har iverksatt et omfattende arbeid med sikte på å bedre internkontrollen og risikostyringen i selskapet. Komiteen ser alvorlig på de svakheter som er avdekket knyttet til bussanskaffelser. Komiteen merker seg de mange forbedringstiltakene som allerede er gjennomført og har startet opp. Å sikre gode innkjøpsrutiner og ha en ledelse som gjennomfører og sikrer god internkontroll og gode kvalitetsrutiner for innkjøp er av stor verdi. Å ha løpende oppfølging av selskapers

etiske retningslinjer i alle ledd i organisasjonen er nødvendig for å hindre misbruk og mislighold. Komiteen har også merket seg BDO rapportens kapittel 9 der det er en gjennomgang av en rekke viktige og nødvendig kvalitetsforbedringstiltak, som det forutsettes at Ruter følger opp som en del av det kvalitetssikringsarbeidet som nå foregår i Ruter. Komiteen forutsetter at byrådet sikrer at lignende kvalitetssikringsrutiner også gjennomføres og sikres i andre deler av kommunens virksomhet, der det er snakk om store innkjøp og mange anskaffelser.

Komiteen vil ut fra ovenstående slutte seg til Kontrollutvalgets vedtak 4. april 2013 og tar for øvrig saken til orientering.

Komiteens flertall, medlemmene fra A, F og SV viser til at det i møtet 07.05.2013 ble bedt om innsyn i BDO-rapporten, og at kravet oppfylder kravene for innsyn i Innsynsreglementet. Komiteen fikk likevel ikke innsyn før etter at byråd Guri Melby ble byråd i oktober, altså gikk det 6 måneder før Samferdsels- og miljøkomiteen fikk innsyn. Saken ble da ikke bare offentlig for komiteen, men ble lagt ut på Ruters hjemmeside og gjort dermed tilgjengelig for alle. Det ikke folkevalgte i Oslo kommune engang fikk innsyn i, fikk over natten alle innsyn i. Disse medlemmer reagerer sterkt på at rapporten ikke ble gjort tilgjengelig for de folkevalgte tidligere.

Kommunerevisjonen bemerker for ordens skyld at de tiltakene som ble foreslått av BDO med utgangspunkt i egen undersøkelse og rapport er omfattet av den samlede tiltakspakken som Ruter AS har arbeidet med i etterkant av undersøkelsene fra Ernst & Young, BDO og Kommunerevisjonen.

2.3 Kommunerevisjonens anbefalinger i rapport 1/2013 samt status for tiltak

Som nevnt innledningsvis varslet Ruter relevante tiltak basert på Kommunerevisjonens anbefalinger. Rapporten fra Ernst & Young viser at det har blitt arbeidet i Ruter AS med sikte på å implementere samtlige av Kommunerevisjonens anbefalinger. I det etterfølgende presenteres de opprinnelige anbefalingene med statusinformasjon basert på Ernst & Youngs siste rapport.

Anbefaling:

Det bør settes trykk på etablering og implementering av et robust kvalitetssikringsregime.

Status:

Arbeidet med innkjøpsveilederen ble fra Ruter AS vist til som grunnmuren i kvalitetssikringen av anskaffelsene. Ernst & Young pekte på at innkjøpsveilederen gav retningslinjer for gjennomføring av anskaffelser, men at det i tillegg burde vurderes å etablere en kontrollfunksjon som vil bidra til å sikre etterlevelse av innkjøpsveilederen.

Anbefalinger:

- Ruter bør gjennomgå rutinen for å inngå og endre kjøprekontrakter, samt utkast til ny innkjøpsveileder med tanke på å samordne disse.
- Rolle- og ansvarsdeling, herunder mandat, myndighet og rolle til anbudsgruppen, bør dokumenteres.

Status:

Vurderingen fra Ernst & Young tilsier at begge tiltakene har blitt gjennomført.

Anbefaling:

Ruter AS bør arbeide konsentrert med sikte på å bredde ut den bussfaglige kompetansen i organisasjonen, alternativt kjøper slik spisskompetanse ved behov.

Status:

Ruter viste til at man hadde arbeidet for å få selskapets bussfaglige kompetanse bredere representert i organisasjonen, og at anbudsgruppen på undersøkelsestidspunktet hadde flere deltakere fra Prosess produksjon enn tidligere. I tillegg viste Ruter AS at man hadde vurdert kritisk kompetanse på andre områder, f.eks. knyttet til evalueringsmodellen for anbud. Ernst & Youngs vurdering var at Ruter AS hadde tilstrekkelig bussfaglig kompetanse til å gjennomføre gode anskaffelser.

Anbefaling:

Praksisen med forhåndsbetaling ved operatør av reiser og etterfølgende refusjonskrav til Ruter AS bør opphøre, og Ruter AS bør i første hånd dekke alle kostnader.

Status:

Ruter viste til at praksisen har opphørt.

Anbefaling:

Ruters økonomihåndbok bør konkretiseres med hensyn til avvikshåndtering, konkrete kontroller og dokumentasjon av disse ved behandling av inngående fakturaer i forhold til kontrakt.

Status:

Ruter AS viste til at det pågikk et arbeid med revisjon av økonomihåndboken basert på Kommunerevisjonens anbefaling. Ernst & Young viste i sin vurdering til at økonomihåndboken skal inneholde oppdatert informasjon, og at Ruter AS burde påse at det ble iverksatt.

Anbefaling:

Dokumentasjonsmulighetene for fakturakontroll i Ruters regnskapssystem Agresso bør anvendes.

Status:

Ruter AS viste til at to kontrollere utførte fakturakontroll. Det ble imidlertid pekt på at det i anvendte systemer ikke var mulig å kontrollere faktura mot kontrakt. Den kontrollen ble ivaretatt i et sidesystem. Ruter AS informerte januar 2015 Kommunerevisjonen om at det hadde besluttet å kjøpe et kontraktsadministrasjonssystem som etter planen skal implementeres i løpet av første halvår 2015. Det vil i følge Ruter bidra til at fakturaer enklere kan kontrolleres mot kontrakt. Ernst & Young pekte i sin vurdering på at fakturakontroll er en viktig aktivitet.

Anbefaling:

Grenseoppgangen mellom kontraktsjusteringer og endringsordrer bør klargjøres.

Status:

Ruter AS viste til at det hadde blitt utarbeidet et endringsskjema som skal sikre dokumentasjon av endringer. Skjemaet skal benyttes ved alle endringer i eksisterende kontrakter og var innarbeidet i innkjøpsveilederen. Ernst & Young viste blant annet til at endringsskjemaet bidro til en helhetlig oversikt over endringer.

Anbefaling:

Dokumentasjonsrutinen for endringsordrer i rutinen for å inngå og endre kjøprekontrakter bør benyttes.

Status:

Ruter AS viste til at det i innkjøpsveilederen hadde blitt innarbeidet en prosessbeskrivelse for hvordan Ruter AS skal inngå og endre kjøprekontrakter. Ernst & Young mente at rutinene ga god oversikter over hvordan slike prosesser skal gjennomføres.

2.4 Oppsummering av status for tiltak etter Kommunerevisjonens rapport 1/2013

Rapporten fra Ernst & Young viser at det har blitt arbeidet i Ruter AS med sikte på å implementere samtlige av Kommunerevisjonens anbefalinger. I hovedsak synes aktuelle tiltak å være iverksatt, mens følgende gjensto

- etablering av kontrollfunksjon for å bidra til etterlevelse av innkjøpsveilederen
- slutføring av revisjonen av økonomihåndboken

3. Samlet status for tiltak som Ruter AS har arbeidet med i 2013–2014

Med grunnlag i undersøkelser fra Kommunerevisjonen, fra Ernst & Young og BDO har Ruter AS i perioden 2011–2013 fått en rekke anbefalinger til forbedring av internkontrollen i selskapet. Ernst & Youngs undersøkelse rapportert i august 2014 oppsummerer status for Ruters arbeid med alle disse innspillene. Ernst & Youngs vurdering av hovedkomponentene i god internkontroll viser at Ruter AS på rapporteringstidspunktet

- hadde tilstrekkelig kvalitet på kontrollmiljø
- burde forbedre kvaliteten på risikovurderinger
- hadde tilstrekkelig kvalitet på kontrollaktiviteter
- hadde ledende kvalitet på informasjon og kommunikasjon
- hadde tilstrekkelig kvalitet på overvåking og oppfølging

For samtlige hovedkomponenter i internkontrollen konstaterte Ernst & Young en positiv utvikling fra 2012. Ernst & Young viste samtidig til at den planlagte ISO-sertifiseringen av Ruter AS ville skjerpe kravene til dokumentering av prosesser og kontrollhandlinger.

Kommunerevisoren fremmer følgende forslag til vedtak:

Kontrollutvalget har merket seg at Byrådsavdeling for miljø og samferdsel og Ruter AS har iverksatt alle varslede tiltak etter rapport 19/2011 *Eierstyring og selskapsledelse i Ruter AS*. Tilsvarende synes i hovedsak å være tilfelle etter rapport 1/2013 *Internkontroll med anskaffelsesområdet i Ruter AS*.

Kontrollutvalget merker seg videre at Ernst & Young konkluderte positiv om selskapets internkontroll etter en bredt anlagt gjennomgang i Ruter AS i 2014.

Kontrollutvalget vil fremheve betydningen av god internkontroll og understreker viktigheten av at selskapet viderefører og slutfører arbeidet med implementering av nødvendige forbedringstiltak.

Saken sendes samferdsels- og miljøkomiteen.

Med hilsen

Unn H Aarvold
kommunerevisor

Hilde Ludt
fung. ass. avdelingsdirektør

Utskrift av protokoll sendes:
Byråden for miljø og samferdsel
Ruter AS v/styret og adm.dir
Akershus fylkeskommune